

**ПРЕГЛЕД
НА
ПРОЦЕНКАТА НА ЕКОНОМСКОТО
ВЛИЈАНИЕ
ВО
ПЕР 2021-2023 на Северна Македонија**

28 мај 2021

д-р Силвана Мојсовска

Концепт за дискусија

- 1) Главни прашања на кои треба да одговорат ресорните министерства при правење на проценка на економското влијание (ПЕВ)
- 2) Реформи: Потесна наспроти (по)широка слика на структурните реформски мерки
- 3) Подобрување на проценката на економското влијание - потреба и рационалност

ГЛАВНИ ПРАШАЊА ПРИ/ЗА ПЕВ

- **ШТО (цели/результати/исходи/индикатори)**
  - Прецизно идентификување на целта (целите)
  - “Преведување” на целите во резултати/исходи/индикатори
  - Гледање (ставање) на резултатите/исходите/индикаторите во светло на конкурентноста и вработувањата
    - Одбирање на релевантен инпут за ПЕВ
- **КОЈ (плаќачи (инвеститори)/ спроведувачи/корисници)**
  - Идентификување на актерите и корисниците на структурната мерка
  - Гледање (ставање) на актерите и корисниците во светло на конкурентноста и вработувањата
    - Одбирање на релевантен инпут за ПЕВ

ГЛАВНИ ПРАШАЊА ПРИ/ЗА ПЕВ

- **КОГА (почеток, траење, завршеток/резултати)**
  - Прецизно идентификување на временската рамка на структурната мерка
  - “Преведување” на фазите од временската рамка на СМ во резултати
  - Гледање (ставање) на временската рамка на резултатите во светло на конкурентноста и вработувањата
    - Одбирање на релевантен инпут за ПЕВ
- **КАКО ДА СЕ НАПРАВИ ПРОЦЕНКАТА НА ВЛИЈАНИЕТО?**
  - Анализа на расположливите податоци/материјали
  - Избирање на методите за проценка на влијанието
    - Квалитативна и/или квантитативна проценка?
  - Повеќе на ПЕВ

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПЕР 2021-2023

Преглед на ПЕВ: Конкурентност и вработувања

Вкупен број на мерки: 20

Конкурентност - Проценка на влијанието:

- **Квалитативна** - Мерки 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18
- **Квантитативна** - Мерки 5, 6, 13
- **Нема проценка:** Мерки 19, 20

Вработувања - Проценка на влијанието:

- **Квалитативна** - Мерки 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
- **Квантитативна** - Мерки 1 (?), 11

ПРЕГЛЕД НА КВАЛИТАТИВНАТА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО ВО ПЕР 2021-2023

- Квалитативната проценка треба да ги рефлектира прашањата ШТО, КОЈ и КОГА
  - Соодветен одговор на овие прашања обезбедува добар материјал за ПЕВ
- **Во ПЕР 2021-2023 на Северна Македонија, повеќето од мерките имаат квалитативна проценка на влијанието, но со различна длабочина и квалитет**
- Степенот на одговор на горенаведените прашања е различен. Ова се главните предизвици:
  - Историскиот осврт во мерката е често предимензиониран и претставува терет за прецизно идентификување на целите (ШТО)
  - Релевантните актери/засегнати страни/корисници на структурните реформи не се секогаш прецизно издвоени (КОЈ)
  - Временската рамка на структурните мерки не е секогаш јасна и активностите се повторуваат од година во година (КОГА)
  - Резултатите обично не се поврзани со актерите/засегнатите страни и со временската рамка за реализација (неопходно за ПЕВ)

ПРЕГЛЕД НА КВАЛИТАТИВНАТА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО ВО ПЕР 2021-2023

Резиме:

- **Квалитативна проценка на влијанието врз конкурентноста во ПЕР 2021-2023:**
  - ПЕВ главно се фокусира на конкурентноста на индустриите/секторите на СМ
  - Ретко се применува интердисциплинарен пристап
  - ПЕВ врз конкурентноста понекогаш е надвор од “мандатот” на мерката
  - Ретко се издвојува временската рамка на влијанието/резултатите
- **Квалитативна проценка на влијанието врз вработувањата во ПЕР 2021-2023:**
  - Главно се врши генерална проценка на влијанието врз вработувањата, без прецизно поврзување со фазите на мерките/резултатите
- **Заклучок: Не се применети специфични, систематизирани методи за квалитативна проценка на економското влијание**

ПРЕГЛЕД НА КВАНТИТАТИВНАТА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО ВО ПЕР 2021-2023

- Квантитативната проценка треба да ги рефлектира прашањата ШТО, КОЈ и КОГА
  - Соодветен одговор на овие прашања обезбедува добар материјал за ПЕВ
- **Во ПЕР 2021-2023 на Северна Македонија, повеќето од мерките немаат квантитативна проценка на влијанието**
- Главните предизвици се:
  - Иако описот на мерките понекогаш нуди доволно податоци за квантитативна проценка на влијанието (ШТО), проблемот се појавува при изборот на релевантни податоци
  - Квантитативната проценка на влијанието треба да земе во предвид избрани актери/засегнати страни/корисници на структурните реформи (КОЈ), а изборот сам по себе е комплицирана задача
  - Квантитативната проценка на влијанието бара прецизна временска рамка на структурните мерки со резултати (КОГА), што не е секогаш дадено
  - Резултатите обично не се поврзани со актерите/засегнатите страни и со временската рамка за реализација (неопходно за ПЕВ)

ПРЕГЛЕД НА КВАНТИТАТИВНАТА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО ВО ПЕР 2021-2023

Резиме:

- **Квантитативната проценка на влијанието е проблематична**
- **Квантитативна проценка на влијанието врз конкурентноста во ПЕР 2021-2023:**
  - Само три мерки вклучуваат квантитативна проценка на влијанието. Секоја од нив беше предмет на дополнителни консултации во рамките на претходните ЦЕФ семинари (консултацијата беше примарно на други теми, ама кратко беше опфатена и проценката на влијанието)
- **Квантитативна проценка на влијанието врз вработувањата во ПЕР 2021-2023 :**
  - Само две мерки вклучуваат квантитативна проценка на влијанието. Првата мерка содржи квантификација на бројот на компании што работат во таа дејност, но нема конкретни бројки за работните места, додека втората е мерка од областа на политиките на пазарот на трудот, така што квантификацијата е всушност исход (аутпут) од мерката.
- **Заклучок: Има недостаток на вештини за квантитативна проценка на економското влијание на структурните реформи.**

РЕФОРМИ: ПОТЕСНА НАСПРОТИ (ПО)ШИРОКА СЛИКА НА СТРУКТУРНИТЕ РЕФОРМСКИ МЕРКИ

- Реформите вообичаено се фокусирани на сегмент од определен сектор
  - Структурните реформски мерки се дизајнираат со примена на “потесниот” пристап
  - Недостасува интердисциплинарен пристап
- Потесниот пристап обезбедува специјализација за определено прашање и можност за собирање на многу податоци и продлабочување на знаењето за конкретната реформа
- Главниот недостаток на потесниот пристап е што нема поврзување на реформата со другите сектори, што повлекува дека ПЕВ врз конкурентноста и вработувањата (како и другите категории) може само делумно да се направи
- Поширокиот пристап за (кон) структурните реформи е корисен за разбирање на вистинското значење и придонес на реформата.
- Потребно е изнаоѓање на баланс помеѓу потесниот и поширокиот пристап кон реформите

ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРОЦЕНКАТА НА ЕКОНОМСКОТО ВЛИЈАНИЕ - ПОТРЕБА И РАЦИОНАЛНОСТ

- Овој дел се однесува на следното:
  - **Како да се определи каква ПЕВ треба/може да направат ЛМ?**
  - **Како да се направи проценката на влијанието?**
- Одлуката за ПЕВ е определена од ресурсите и бара комбинација на техничко знаење за прашањето (СМ), макроекономската слика и методите на ПЕВ
  - Тесен + поширок пристап + знаење на ПЕВ методи
- Квалитативна и/или квантитативна проценка?
  - Најдобро е комбинација, ако е можно
  - Квантитативната проценка не е секогаш можно да се направи

ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРОЦЕНКАТА НА ЕКОНОМСКОТО ВЛИЈАНИЕ - ПОТРЕБА И РАЦИОНАЛНОСТ

- Изборот на соодветни методи за проценка на влијанието е суштинска за спроведување на добра ПЕВ.
- Изборот мора да биде направен во согласност со ресурсите споменати погоре

”ПРОСТА” И ДОБРО НАПРАВЕНА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО Е ПОДОБРА ОТКОЛКУ ЛОША ПЕВ НАПРАВЕНА СО КОРИСТЕЊЕ НА “МОДЕРНИ” МЕТОДИ

- ПЕВ скоро секогаш е производ на добра тимска работа
- Потребно е градење на капацитетите за ПЕВ во ЛМ на Северна Македонија и подобра интердисциплинарна соработка